

1999

Teknoloji Ödülleri

TÜBİTAK, TTGV ve TÜSİAD'ın ortaklaşa düzenledikleri Teknoloji Ödülü başvuruları geçtiğimiz ay başladı. Ülkedeki yenilikçi düşüncenin ortaya çıkarılması, bilim ve teknoloji yeteneğinin artırılması için düzenlenen bu ödülle ilgili olarak Teknoloji Ödülü Yürütme Kurulu Başkanı Cemil Arkan'la görüştük. Cemil Arkan bize genel anlamda, Türkiye'nin Bilim ve Teknoloji Politikası'ndan, bunun çatısını oluşturan Ulusal Yenilenme Sistemi'nden bahsetti. Ardından iki yıldır verilmekte olan Teknoloji Ödülü, ödülün önemi, ödülle amaçlanan noktalar üzerine söyleştik. Teknoloji Ödülü'yle ilgili daha fazla bilgiyi yazının sonundaki telefon ve adresten edinebilirsiniz. Başvurular 8 Kasım günü başladı, başvuru formlarının kabulünün son günününse 31 Aralık olduğunu şimdiden belirtelim.

Bilim ve Teknik: İsterseniz önce Türkiye'nin Bilim ve Teknoloji Politikası'ndan başlayalım.

Cemil Arkan: Türkiye geçtiğimiz 5-6 yıldır dünya pazarlarında rekabetçi olabilmek, özgün ürünler üretebilmek, yenilikçi olmak için çaba gösteriyor. Aslında firmalar bunu zaten varlıklarını sürdürebilmek için yapıyorlar. Ama devletin rolüne bakınca ilk başta Bilim ve Teknoloji Politikası dokümanından başlamalıyız, bu zaten bizi yenilikçiliğe taşıyacak olan doküman. Türkiye'nin bilim ve teknoloji politikasına baktığımızda bunun çatısını Ulusal Yenilenme (innovasyon) Sistemi oluşturur. Nedir bu yenilenme sistemi? Neden bir ulusal innovasyon sistemi? Diye sorulacak olursa; hepimiz artık biliyoruz ki, dünya ticaretinde globalleşme kavramı dünyadaki birçok sınırı ortadan kaldırdı. Türkiye de, geçtiğimiz 4-5 yıl içinde Uluslararası Ticaret Örgütü'ne (WTO) imzasını atarak, Avrupa Birliği'yle gümrük birliği anlaşması yaparak, ticarete serbestleşmeyi kabul ettiğini ilan etmiş oldu. Dolayısıyla artık sizin kendi sanayinizi eskiden olduğu gibi herhangi özel koşullarla korumanız söz konusu değil. Sanayici rekabet

etmek zorunda, rekabetçilik için yenilikçi olmak zorunda. Başka bir deyişle özgün ürün üretmeli.

BT: Yenilikçiliği ortaya çıkarabilmek için ne gibi yöntemler izleniyor?

CA: Firmalar bazında Ar-Ge yapılması bundaki en önemli etken. Ancak bunu yalnızca firma bazına indirgemek de doğru değil. Genel olarak, ülkedeki tüm yenilikçi düşüncüyü ortaya çıkaracak biçimde birtakım yapılanmalara gereksinim var. Bunun altında da, ne kadar çok yenilikçi düşünce ortaya çıkarırsanız o kadar özgün ürün yaratabilme olanağımız olur düşüncesi yatıyor. Ana görev yenilikçi düşüncenin tüm ülkede ortaya çıkmasını sağlayacak birtakım mekanizmalar kurmak ve çalışmalar yapmaktır. Bilim-teknoloji politikası çatısı olarak ulusal innovasyon dediğimizde bu yapılardan söz ediyoruz. Bu yapılara baktığımızda: Ar-Ge teşviklerini, sanayi-üniversite ortak araştırma merkezlerini, teknoparkları, inkübatörleri, risk sermayesini görüyoruz; ve bu yapıları çoğaltmak mümkün. Ama çok önemli olanlardan biri de bu düşüncenin topluma yaygınlaştırılmasını sağlayacak birtakım promosyonlardır. Bunlar, konferans,

panel ve sanayi odalarıyla, üniversitelerle yürütülen çeşitli etkinliklerdir.

BT: Teknoloji Ödülü bunlar arasında ne gibi bir öneme sahip?

CA: Yine bu kapsamda ödüllerden söz edilebilir. TÜBİTAK'ın ödülle ilgili bir geleneği var. Bilimsel alanlara yönelik olarak TÜBİTAK kurulduğundan bu yana ödül veren bir kurum. Ödülleri de çok rağbet gören, yüksek seviyede ödül verme geleneğine sahip bir kurum. TÜBİTAK bu çerçevede, bundan 4 yıl önce, bilim dünyasında yapılan ödüllendirmenin teknoloji alanında da yapılması düşüncesinden yola çıkarak, Bilim Kurulu kararıyla böyle bir ödülün oluşturulması yönünde bir karar aldı.

Bununla eşzamanlı olarak, TTGV ve TÜSİAD da ortak bir çalışmayla benzer biçimde bir ödül verme konusunda çalışmalar yürütmüşlerdir. Bu çalışmaların birlikte yürütülmesi konusunda görüş birliğine varan TÜBİTAK, TTGV ve TÜSİAD, bu gayretlerini birleştirme ve ortak çalışma kararı almışlardır.

BT: Ödüllere olan başvuruyu, ödüllerin uyandırdığı ilgiyi genel anlamda nasıl buluyorsunuz?

CA: Bu ödüller iki yıldır veriliyor. Oldukça başarılı görüyorum. Kalite Ödüllerini hatırlıyorum, ilk başladığında başvuru 1-2'yi geçmezken bu Kalite Ödülü'ne 30'un üstünde proje başvurusu oldu. Teknoloji ödülüne ise, yeni başlayan bir ödül olmasına rağmen, bu iki yıldır yapılan başvuru sayısı bir hayli fazla.

Aslında bu ileriye yönelik bir gelişme. Sanayicimiz, girişimcimiz, yenilikçiliğin, ve onun öneminin farkında; yaptığı yenilikçiliğin ödüllendirilmesi için başvuracak cesarete sahip. Bu, Türkiye'nin geleceği açısından özgün ürün üretmek ve yenilikçi olmak, dünya pazarlarından pay almak için ümit verici.

BT: Teknoloji Ödülü'yle amaçlanan nedir?

CA: Teknoloji Ödülü'nün çok önemli iki amacı var. Bunlardan ilki yalnızca özgün ürün üretmek değil, Ar-Ge yapılanmasının da ülkede, şirketlerde gerçekleşmesini sağlayacak bir kültürün oluşması amaçlanıyor. Bildiğiniz gibi iki ödülümüz var. Bunlardan ilki Büyük Ödül, diğeri de KOBİ'lerin ürettiği yenilikçiliğin değerlendirildiği Başarı Ödülü.

Büyük Ödül'de şunu görüyoruz. Burada iki ölçüte bakılıyor. Birincisi, ürün, ürünün özgünlüğü, yenilikçiliği, pazar payı. Ürün tüm boyutlarıyla inceleniyor. Buna koşut olarak ürünü üreten şirketin Ar-Ge yapılanmasına bakıyoruz. Bu şirket, yenilikçiliği hangi yöntemleri, yazılımları, sistemleri kullanarak yapıyor? Farklı seçenekler arasında ürün seçimini nasıl gerçekleştiriyor, tasarımını ne şekilde yapıyor? Son ürünü ne şekilde denetliyor? Kısacası Büyük Ödül'de hem ürüne hem sisteme bakıyoruz. Burada Ar-Ge'nin tek bir olay şeklinde kalmayıp şirket kültürü haline gelmesi amaçlanıyor.

BT: Başarı Ödülü'nde değerlendirme nasıl?

CA: KOBİ'lerde yenilikçilik kültürü yaygın değil; dahası yok denecek kadar az, ama bunun yanında özgün ürün üretme yetenek ve kapasiteleri var. Başarı Ödülü'nde yalnızca ürüne bakılıyor. Önümüzdeki yıllarda değerlendirme daha kapsamlı bir duruma getirilebilir. Bu kültürün yaygınlaştırılması açısından KOBİ'lerin sistemlerine belli açılardan bakmak gerekebilir.

Ödülle ilgili bu boyut çok önemli. Ödülü teknolojinin ve yenilikçiliğin ülkede yaygınlaşması ve anlaşılması için kullandığımız gibi, şirketlerin yenilikçilik yöntemleri ve sistemleri oluşturması açısından da, onları bu konuda yapılanmaya yöneltmek bakımından da kullanmak istiyoruz.

İki ödüle geldiğimizde şunu gördük. Türkiye'de Büyük Ödül'e başvuracak ciddi sayıda şirket var. Hatta birden fazla sayıda özgün ürünle başvuran şirketler de var. Bu geniş kapsamlı bir ürün geliştirme mekanizmasının

varlığını gösteriyor. İkincisi, KOBİ'lerde yaygın ve farklı teknoloji alanlarında özgün ürün çabaları olduğunu gördük. Yazılımdan mekaniğe, malzemeden biyoteknolojiye kadar, geniş alanlarda özgün ürün üretme çabası var, ve sayı hiç de az değil. Üçüncü ödülde de benzer bir tablonun ortaya çıkmasını umuyoruz.

BT: Gelen başvuruları değerlendirme sürecini bize kısaca açıklayabilir misiniz?

CA: Süreç oldukça etkin ve başarılı. Önce ürünün bir ilk değerlendirilmesi yapılıyor. Daha sonra uzmanlar tarafından alan değerlendirilmesi, ve son bir jüri.

BT: Ödül'e başvuran şirketler hakkında kısa bilgi verir misiniz?

CA: Ödül için başvuran şirketlerin tamamı yakını TÜBİTAK'tan Ar-Ge teşviği alan şirketler.

Geçen yıl Teknoloji Büyük Ödülü'nü Arçelik beyaz eşyada değil bir üretim hata belirlemesi sistemiyle aldı. Bu projenin geçmişi bir EUREKA projesine dayanıyor. Arçelik, bir Danimarka şirketi, İTÜ, BÜ ve Altınay Robotics şirketinin oluşturduğu bir projeydi bu. Bu proje, üretim hattı boyunca motorlarda oluşan arızanın son ürüne ulaşmadan belirlenmesi ve giderilmesine dayanıyordu. Üretim süreci problemini çözmek için yola çıkıldı, yeni sistemler geliştirilerek yeni metodolojiler eklendi, ve sonunda motor arızalarını saptayan yeni bir aygıt ortaya çıktı. Arçelik yeni bir şirket kurarak bu ürünü dünya pazarlarında pazarlamaya başladı. Yenilikçi, katma değeri yüksek bir Ar-Ge örneği; yazılımıyla birlikte oluşan bu sistem türleri arasında en gelişmiş. Dünyada da önemli bir pazarı olduğu düşünülüyor.

Bu verdiğim son örnekte olduğu gibi, ortaya çıkan projeler bizim arzu ettiğimiz teknolojinin uç noktalarında. Standart projeler dışında, etkin çözümler sunan projeler peşindeyiz.

Projeler Türkiye'de yaygın bir şekilde çeşitli illerden geliyor. Büyük şehirlerin yanında Anadolu'dan gelen projeler de var ve bunlar ödül de alıyorlar.

Özgür Tek

Daha fazla bilgi için: Teknoloji Ödüllü ve Teknoloji Kongresi Sekreteryası
TÜBİTAK Atatürk Bulvarı No: 221 06100
Kavaklıdere Ankara
Tel: 312 467 18 01 - Faks: 312 427 43 05
E-posta: makyos@tubitak.gov.tr - aozlem@tubitak.gov.tr